

๑ เมษายน วันสถาปนากระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการศึกษาของไทยแต่ดั้งเดิมมา ยังไม่มีการตั้งหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงจากรัฐสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๔๓๐ เพื่อให้ดูแลรับผิดชอบในเรื่องการศึกษา โดยมีสมเด็จพระยาตำราภรณ์ราชานุภาพ ทรงกำกับดูแล ในฐานะอธิบดีกรมศึกษาธิการ

วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๓๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงยกฐานะกรมศึกษาธิการ ขึ้นเป็น กระทรวงธรรมการ มีหน้าที่จัดการเรื่อง การศาสนา การศึกษา การพยาบาล และพิพิธภัณฑ์ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พระ บุนนาค) เมื่อครั้งเป็นพระยาภาสกรวงศ์ ดำรงตำแหน่งเสนาบดี กระทรวงธรรมการคนแรก

กระทรวงธรรมการ มีสถานที่ทำการอยู่บริเวณริมประตูพินานไชยศรี ในพระบรมมหาราชวัง ต่อมาได้มีการโยกย้ายหลายครั้ง เพื่อความเหมาะสมและเปลี่ยนแปลงชื่อกระทรวง คือ

-พ.ศ.๒๔๔๑ ตั้งที่ทำการที่ตึกสุนันทาลัย ปากคลองตลาด ซึ่งเป็นที่ทำการกรมการประมง ในปัจจุบัน

-พ.ศ.๒๔๔๘ ย้ายไปตั้งที่บริเวณพระราชวังบวรสถานมงคล ปัจจุบันเป็นโรงละคร แห่งชาติ

-พ.ศ.๒๔๕๒ ตั้งที่ทำการที่บ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ (พุ่ม ศรีไชยยันต์) ริมปากคลอง โอง่างข้างวัดราชบูรณะหรือวัดเลียบ

-พ.ศ.๒๔๖๒ เปลี่ยนชื่อจาก กระทรวงธรรมการ เป็น กระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงที่ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดินทร์ ณ อยุธยา) เป็นเสนาบดี พร้อมกับแยกงานการศึกษาไป สังกัดพระบรมมหาราชวัง และในปีเดียวกันนี้ต้องย้ายที่ทำการไปเช่าตึกแถวของบริษัท เอส สมิต แอนด์ซัน (ต่อมาเป็นที่ทำการบริษัทไฟฟ้าวัดเลียบ และการไฟฟ้านครหลวง) เป็นที่ทำการชั่วคราว เนื่องจากสถานที่ เดิมชำรุดทรุดโทรม

-พ.ศ.๒๔๖๕ เปลี่ยนชื่อจากกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกระทรวงธรรมการ พร้อมกับโอน งานการศึกษา กลับมาอยู่ในสังกัดตามเดิม

-พ.ศ.๒๔๘๒ คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงธรรมการใช้สถานที่วังจันทร์เกษมเป็นที่ทำ การ วังจันทร์เกษมนี้เป็นที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ ประทับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิ ราช สยามมกุฎราชกุมาร ขณะนั้นทรงศึกษาอยู่ ณ ประเทศอังกฤษ หากแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวได้เสด็จสวรรคตก่อนที่การก่อสร้างจะแล้วเสร็จ แบบแปลนการก่อสร้างจึงได้ลดความวิจิตรบรร รวจ เนื่องจากมิได้ใช้เป็นที่พักอีกต่อไป

-พลเรือเอกหลวงสินธุสงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ได้ดำเนินการให้หลวงวิศาลศิลปกรรม นายช่างกรมการศาสนาออกแบบดัดแปลงตัวอาคารให้เป็นลักษณะที่ทำการของกระทรวงธรรมการ อาทิ ปั้นปูนรูปเสมาธรรมจักร ซึ่งเป็นตราที่ได้รับพระราชทานครอบตราราชวัลลภของเดิม

-วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๔ กระทรวงธรรมการได้ย้ายเข้ามาใช้สถานที่วังจันทร์เกษม เป็นสถานที่ทำการ และเปลี่ยนชื่อจากกระทรวงธรรมการ เป็น กระทรวงศึกษาธิการ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่าศตวรรษ กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการบริหารงานการศึกษาของชาติ อย่างต่อเนื่อง เพราะรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญจนกระทั่งเดิมโตมั่นคง เป็นกระทรวงใหญ่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางสังคม วัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสาร และการคมนาคม กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องมีบทบาทในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนปฏิรูปสถานศึกษา ตลอดจนปฏิรูปบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ทัดเทียมอารยประเทศ อย่างไม่หยุดยั้ง

.....